

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 11Co/7/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8721202056
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 12. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD.
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8721202056.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu doc. JUDr. Petra Molitorisa, PhD. a členov senátu JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anna Koval'ová, PhD. v spore žalobcu: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom B. XXX/XX, XXX XX C., právne zastúpeného: JUDr. Pavel Zavacký, advokát so sídlom Hradné námestie 29, 060 01 Kežmarok, IČO: 42029171, proti žalovanej: Slovenská republika, za ktorú koná Slovenská správa ciest, so sídlom Dúbravská cesta 1152/3, 841 04 Bratislava - mestská časť Karlova Ves, IČO: 00003328, o vydanie bezdôvodného obohatenia 13.800,- eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č. k. 11C/34/2021-524 zo dňa 14.11.2024, takto jednohlasne

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

odôvodnenie:

- Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) odvolaním napadnutým rozsudkom (v poradí už druhým) rozhodol tak, že žalobu zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.
- Žalobca sa žalobou domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť sumu 13.800,- eur titulom bezdôvodného obohatenia za dva roky spätne od podania žaloby (za obdobie od 2.8.2019 do 2.8.2021) s 5 % ročným úrokom z omeškania z dlžnej sumy od 2.8.2021 do zaplatenia.
- V danej veci rozhodol súd prvej inštancie v poradí prvým rozsudkom zo dňa 15.5.2023 rozhodol tak, že zaviazal žalovanú vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie v sume 13.800,- eur s úrokom z omeškania a v prevyšujúcej časti úroku z omeškania žalobu zamietol, zároveň priznal žalobcovi náhradu trov konania.
- Voči rozsudku bolo podané odvolanie žalovanej.
- Krajský súd v Prešove (ďalej ako „odvolací súd“) uznesením č. k. 11Co/12/2023-474 z 19.2.2024 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.
- Po doplnení dokazovania v intenciách pokynov odvolacieho súdu súd prvej inštancie ustálil vo veci tento skutkový stav:
- Dňa 27.12.2010 žalobca uzavrel v postavení kupujúceho kúpnu zmluvu na pozemok parc. č. XXXX/X vo výmere 1.162 m² vedenej na LV č. XXXX, obec C., k.ú. D., obec C.. Dňa 18.12.2013 žalobca vyzval žalovanú na majetkoprávne vysporiadanie parcely, ako aj dňa 3.4.2014, 4.8.2014, 21.4.2016,

10.10.2016, 5.4.2017, 20.11.2020. Dňa 26.6.2021 žalobca požiadala o vyhotovenie Znaleckého posudku znalca E. F. G. z odboru stavebníctvo – odhad hodnoty nehnuteľností za účelom stanovenia všeobecnej hodnoty pozemku a všeobecnej hodnoty nájmu pozemku k parc. č. XXXX/X k.ú. D., pre účel prevodu nehnuteľnosti. Dňa 14.7.2021 bol vyhotovený Znalecký posudok č. 124/2021 E. G., z ktorého vyplýva hodnota nájmu za parc. KN-E XXXX/X vo výmere 1.162 m² ročne na sumu 6.939,46 eur, po zaokrúhlení 6.900,- eur. Z kópie katastrálnej mapy vyplýva, že parc. č. XXXX/X k. ú. D. je zastavaná cestným telesom. Z Rozhodnutia MV SSR zo dňa 1.12.1980 č. H./XXXX vyplýva usporiadanie cestnej siete v okrese Poprad. Zo zmluvy o vyplatení nájmu č. 6453/2016 vyplýva, že E. I. so Slovenskou správou ciest uzavreli Zmluvu na finančnú náhradu zodpovedajúcu finančnej náhrade za nájom nehnuteľnosti, dňa 6.9.2016 v k.ú. J. K., pôvodné k. ú. C. L. (na č.l. 181 súdneho spisu). Z Dohody o urovnaní za užívanie pozemkov súvisiacich s výstavbou a užívaním pozemných komunikácií a úprave práv a povinností spojených s užívaním týchto nehnuteľností číslo XXX/XXXX/XXXX/XXXX vyplýva, že p. M. D. so žalovanou uzavreli Dohodu na úpravu vzťahov vzniknutých medzi účastníkmi dohody z titulu užívania pozemkov na základe žiadosti p. M. D. zo dňa 19.11.2014 (na č.l. 183 súdneho spisu). Zo Zmluvy o vyplatení nájmu č. 6453/2014 zo dňa 14.10.2014 vyplýva, že p. K. so žalovanou uzavreli Zmluvu na finančnú náhradu zodpovedajúcej finančnej náhrade za nájom nehnuteľnosti za rok 2011, 2012, 2013, teda za obdobie 3 rokov (na č.l. 185 súdneho spisu). Zo Zmluvy o vyplatení finančnej náhrady za nájom č. 2464/6453/2017 vyplýva, že medzi p. L. N. a žalovanou bola vyplatená finančná náhrada zodpovedajúca finančnej náhrade za nájom nehnuteľností na základe Znaleckého posudku vo výške 1.632,60 eur, za obdobie 3 rokov spätne (na č.l. 188 súdneho spisu). Z Kúpnej zmluvy č. 2441/6453/2017 vyplýva, že p. L. N. predal žalovanej parcely, ktoré boli vykúpené pre účel stavby I/70 Dolný Kubín – Bysterec (na č.l. 189 súdneho spisu). Z rozhodnutia bývalého Okresného národného výboru v Poprade zo dňa 19.2.1975 č. 243/75 o prípustnosti stavby súd zistil, že rozhodnutím vtedajší Okresný národný výbor povolil stavebníkovi uskutočniť stavbu – preložka štátnej cesty v úseku O. – Z. A.. Podľa podmienky 4 písm. b) rozhodnutia, mal stavebník uloženú povinnosť usporiadať do začatia stavby – stavebných prác majetkovo-právne vzťahy s doterajšími vlastníkmi alebo užívateľmi nehnuteľnosti. Uzemné rozhodnutie na uvedenú stavbu bolo vydané bývalým ONV v Poprad odborom výstavby a územného plánovania dňa 24.6.1974 č. 32/74 a taktiež došlo k vyňatiu pôdy z poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Rozhodol o prípustnosti stavby preložka štátnej cesty v úseku Poprad – Veľký Slavkov, ktorým bolo povolené uskutočnenie stavby.

8. Zistený skutkový stav právne posúdil podľa § 1 ods. 2, 3, 4, § 3d zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, § 3 ods. 1, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 489 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“), čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 151 ods. 1, 2, § 215 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

9. Súd prvej inštancie poukázal na to, že posúdenie, či medzi procesnými stranami ide o vzťah z bezdôvodného obohatenia, ako to v žalobe tvrdil žalobca, závisí od naplnenia znakov skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Inštitút bezdôvodného obohatenia vyjadruje totiž zásadu občianskeho práva, že nikto sa nesmie bezdôvodne obohatiť na úkor iného, a pokiaľ k tomu dôjde, je povinný takto získaný prospech vrátiť (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/124/2002). Zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je objektívneho charakteru tak ako uviedol žalobca a predpokladom jeho vzniku nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, podstatné je iba to, že stav obohatenia vznikol (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo882/2006 z 24. júna 2008). Predmetom konania bol nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť na strane žalovanej v dôsledku jej neoprávneného užívania parcely žalobcu KN-E XXXX/X – zastavané plochy a nádvoría o výmere 1.162 m² evidovanej na katastrálnej mape ako parcela „E“ a zapísanej na LV č. XXXX pre obec C., k. ú. D., tak, že na tomto pozemku má žalovaná umiestnenú stavbu vo svojom vlastníctve (cestné teleso). Predmetné obdobie si žalobca uplatňuje od podania žaloby za dva roky spätne, teda v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe, odkedy sa žalobca mohol dozvedieť že za dané obdobie došlo k bezdôvodnému užívaniu zo strany žalovanej od mesiaca september 2018 do mesiaca február 2019. Keďže žaloba bola podaná dňa 2.8.2021 nárok žalobcu nemohol byť premlčaný dva roky spätne odkedy sa dozvedel o skutočnosti uplynutého 2 ročného obdobia, za ktorého dochádzalo k obohacovaniu sa žalovanou, neplatením nájomného. Na preukázanie požadovanej výšky bezdôvodného obohatenia predložil znalecký posudok za uplatnené obdobie. Vychádzajúc z vyššie uvedeného súd prvej inštancie posúdil predmetnú vec ako nárok na bezdôvodné obohatenie. Výška toho obvyklého nájomného, ktorá zodpovedá bezdôvodnému obohateniu na strane štátu v predmetnej veci

bola zistená znaleckým posudkom znalca z odboru stavebníctvo, odhad hodnoty nehnuteľností, ktorý za žalované obdobie ustálil trhové nájomné na sumu 6.939,46 eur, po zaokrúhlení 6.900,- eur ročne a za dva roky 13.800 eur, ktorú žalobca v konaní na základe uplatnenej žaloby požadoval. Správnosť tohto znaleckého posudku nebola v konaní spochybnená a ani jeho výška, až na pojednávaní po uplynutí sudcovskej lehoty. V tomto prípade sudca uplatnil § 153 CSP. Za týchto okolností súd prvej inštancie považoval výšku bezdôvodného obohatenia v podobe trhového nájomného za predmetné pozemky žalobcu za zistenú.

10. K námietke žalovanej týkajúcej sa rozporu konania žalobcu s dobrými mravmi súd prvej inštancie poukázal na to, že použité korektívu „dobré mravy“ pri výkone práva za účelom dosiahnutia idey spravodlivosti nesmie viesť v konkrétnom prípade na druhej strane k oslabeniu princípu právnej istoty občianskoprávneho vzťahu a nesmie neprimerane oslabovať subjektívne práva účastníkov vyplývajúcich z právnych noriem. Pri aplikácii § 3 ods. 1 OZ treba rešpektovať zásadu, že prednosť má vždy silnejšie právo pred slabším právom, okrem prípadu, že by išlo o prípad extrémneho zásahu do slabšieho subjektívneho práva, resp. dokonca o zneužitie práva silnejšieho. V prípade stretu rovnocenných práv je na úvahe súdu, ktorému právu dá za daných okolností prednosť. Napr. zamietnutie vlastníckej žaloby pre rozpor výkonu vlastníckeho práva s dobrými mravmi prichádza do úvahy výnimočne, pokiaľ výkon práva na ochranu vlastníctva vážne poškodí užívateľa veci bez toho, že by vlastníčkovi priniesol zodpovedajúci prospech a vyhovie žalobe by sa týkalo zvlášť významného záujmu žalovanej (rozhodnutie ÚS ČR I.ÚS/528/1999), (kolektív autorov, Záverečná štúdia „Vymožiteľnosť práva v Slovenskej republike“, Justičná akadémia SR, Pezinok 2010). Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ podľa judikatúry SR nemá normatívnu povahu a upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka, a to na základe všeobecných morálnych pravidiel, elementárnej slušnosti a tolerancie a morálneho charakteru konajúcich subjektov. Práve cestou korekčnej funkcie dobrých mravov môže súd vstupovať do občianskoprávnych vzťahov, ktoré nezodpovedajú spoločenskému očakávaniu.

11. Prvoinštančný súd konštatoval, že dobré mravy sú objektívnou, hodnotovou kategóriou. O tom, čo je a čo nie je v súlade s dobrými mravmi, nerozhoduje názor jednotlivca, ale objektívne hľadisko, ktoré sa vyvodzuje z konkrétnych okolností. Skutočnosť, či sa určitý právny úkon prieči dobrým mravom, musí byť preto zisťovaná nezávisle tak od vôle sudcu ako aj účastníkov právneho vzťahu. Je potrebné tiež prihliadať na čas, miesto a okolnosti, za ktorých ku konaniu došlo. Zásada dobrých mravov predstavuje akési merítko hodnotenia konkrétného právneho úkonu, či právny úkon aj po obsahovej stránke zodpovedá objektívnym hodnotovým kritériám, ktoré sa od právneho úkonu očakávajú. Je to vlastne právny poriadok, ktorý sudcovi dáva do rúk silný nástroj korekcie ako nastoliť v zmysle zásad spravodlivosti rovnovážnu situáciu v právnom vzťahu, v ktorom došlo k narušeniu ekonomickej rovnováhy v konkrétnom prípade. (I. Fekete, Občiansky zákonník, Komentár, r. 2007, str. 43)

12. Súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu aplikoval na zistený skutkový stav korektív dobrých mravov v intenciách uvedených vyššie. Žalobca nadobudol pozemok parc. č. XXXX/X o výmere 1.162 m² zapísaného na LV XXXX k. ú. D. (ďalej len „predmetný pozemok“) na základe kúpnej zmluvy uzavretej dňa 27.12.2010. Predmetný pozemok je zastavaný cestným telesom. Cesta bola zaradená do cestnej siete v okrese Poprad rozhodnutím Ministerstva vnútra SSR v roku 1980. Žalobca v žalobe ani vo svojich ďalších vyjadreniach netvrdil, že v čase nadobudnutia pozemku nevedel o uvedenej skutočnosti. To znamená, že žalobca nadobudol predmetný pozemok so znalosťou, že predmetný pozemok je zastavaný cestným telesom, a teda že jeho vlastnícke právo bude z tohto dôvodu obmedzené a nebude môcť realizovať všetky vlastnícke oprávnenia tak ako sú uvedené v § 123 OZ. Rovnako žalobca netvrdil a v konaní nebolo ani preukázané, že právnenému predchodcovi žalobcu bola zo strany žalovanej poskytovaná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva. Tiež žalobca netvrdil a súdu ani nepreukázal, že v čase nadobudnutia vlastníckeho práva existoval zámer preložky danej cesty, resp. iný plán odstránenia jej stavby na predmetnom pozemku. Žalobca následne dňa 18.12.2013 vyzval žalovanú o majetkovoprávne vysporiadanie predmetného pozemku, ktorý žalovaná užíva bez právneho vzťahu. Ďalšou výzvou v roku 2014 vyzval žalobca žalovanú na uzavretie kúpnej zmluvy na prevod predmetného pozemku. K uvedenej výzve žalovaná oznámila, že bude žiadať o pridelenie finančných prostriedkov na vyporiadanie predmetného pozemku, ale nevie zaručiť, že tieto budú v roku 2015 aj pridelené. Výzvou zo dňa 21.4.2016 žalobca vyzval žalovanú na vyplatenie bezdôvodného obohatenia späť za dva roky a uzavretie nájomnej zmluvy na dobu neurčitú resp. do uzavretia kúpnej zmluvy. Ďalšie výzvy žalobcu s obdobnou požiadavkou nasledovali dňa 10.10.2016, 5.7.2017, 20.11.2020 a dňa 23.7.2021.

13. Z uvedených záverov vyplýva, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k predmetnému pozemku s už dlhodobo existujúcim obmedzením jeho užívania, z dôvodu zastavania cestným telesom a súčasne s tým, že za užívanie pozemku nebola poskytovaná žiadna náhrada. V čase nadobudnutia vlastníckeho práva bolo nepochybne žalobcovi súčasne známe, že obmedzenie vlastníckeho práva nezanikne, resp. že sa jedná o dlhodobé obmedzenie, keďže predmetný pozemok je zastavaný cestou I. triedy. Preto možno usudzovať, že zámerom (hospodárskym dôvodom uzavretia kúpnej zmluvy) žalobcu pri nadobudnutí predmetného pozemku bol následný prevod na žalovanú, v rámci vysporiadania pozemkov pod cestou, za súčasného poskytovania náhrady, za nemožnosť užívania pozemku, až do prevodu vlastníckeho práva. Žalobca po dobu súdneho sporu nepredložil súdu kúpnu zmluvu, ktorou predmetný pozemok nadobudol, aby vyvrátil tvrdenie žalovanej, že predmetný pozemok bol predaný za nižšiu kúpnu cenu s ohľadom na jej obmedzenie a v súvislosti s namietanou výškou uplatňovaného bezdôvodného obohatenia. Podľa názoru súdu konanie žalobcu pri výkone jeho vlastníckeho práva možno hodnotiť ako výkon rozporný s dobrými mravmi. Žalobca vedel o obmedzení jeho vlastníckeho práva a súčasne z povahy tohto obmedzenia vedel, že žalovaná nebude môcť ukončiť užívanie predmetného pozemku a z tohto dôvodu bude nútená dohodnúť sa so žalobcom, či už na prevode pozemku, alebo na poskytovaní náhrady. Súd má za to, že na strane žalobcu nedôjde týmto rozhodnutím k neprimeranému zásahu do jeho vlastníckeho práva. Jeho vlastnícke právo zostáva zachované a ako vyplýva aj zo zisteného skutkového stavu, žalovaná postupne podľa svojich možností vysporadúva pozemky pod cestami, ktoré sú vo vlastníctve štátu, čo dokazujú aj žalobcom predložené kúpne zmluvy. Postupuje však podľa kľúča, vysporiadať prioritne pôvodných vlastníkov, resp. ich dedičov. Preto očakávanie žalobcu teda, že vlastnícke právo k pozemku, ktorý nadobudol s už v tom čase existujúcou stavbou postavenou na predmetnom pozemku, prevedie na žalovanú, bude v konečnom dôsledku naplnené.

14. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 251, § 255 ods. 1 a 262 ods. 1, 2 CSP.

15. Proti rozsudku sa v zákonnej lehote odvolal žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP.

16. Podľa žalobcu skutočností, že v čase kúpy nehnuteľnosti bol žalobca oboznámený s nehnuteľnosťami, ktoré kupoval a že mal vedomosť o tom, že sú zastavané trvalo cestami, nemôžu byť sami o sebe dôvodmi, pre ktoré by nebolo možné nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia s prihliadnutím na § 3 ods. 1 OZ, priznať. Žalovaným namietaný úmysel žalobcu, že predmetné nehnuteľnosti kupoval od právnych predchodcov - vlastníkov predmetných nehnuteľností s úmyslom získať finančné výhody, nebol v súdnom konaní žiadnym relevantným dôkazom preukázaný, ostáva iba na úrovni tvrdenia žalovaného a nepodporuje ho ani konštatovanie súdu, že žalobca nepredložil kúpnu zmluvu, na základe ktorej nadobudol do svojho výlučného vlastníctva predmetný pozemok, keďže túto zmluvu od žalobcu nikto predložiť nežiadal a navyše, kúpna zmluva nebola žalovanou žiadnym spôsobom spochybnená. Finančnú investíciu do kúpy nehnuteľnosti v prejednávanej veci nemožno hodnotiť ako konanie v rozpore s dobrými mravmi len preto, že kúpna cena nehnuteľnosti, za ktorú ju žalobca nadobudol, by mala byť nižšia oproti cene, akú tento pozemok v súčasnosti má. Okrem iného, špekuláciu, pokiaľ by zo strany žalobcu bola aj v prejednávanej veci preukázaná (tvrdený úmysel získať finančné výhody, kúpa zaťažených nehnuteľností za nižšiu cenu), nemožno hodnotiť, že je v rozpore s dobrými mravmi. Kúpa a následný predaj nehnuteľností za vyššiu cenu oproti pôvodnej kúpnej cene je v súčasných podmienkach trhového mechanizmu a nastavenia spoločenských vzťahov, spoločensky akceptovateľným konaním, bežnou praxou a nemožno ho hodnotiť, že je v rozpore s dobrými mravmi, teda ani v prejednávanej veci. Toto právne stanovisko bolo ustálené rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/830/2014 z 30.9.2015.

17. Namietanie rozporu s dobrými mravmi zo strany žalovanej žalobca výslovne neuznáva aj z dôvodu, že je to práve žalovaná resp. jej právny predchodca, ktorý spôsobil vznik sporov tohto typu už na počiatku v čase vydania stavebného povolenia pre právneho predchodcu žalovaného, v ktorom žalovaný ako podmienku pre výstavbu cesty, ktorá sa nachádza na pozemku žalobcu bol povinný podľa vydaného stavebného povolenia (rozhodnutie o prípustnosti stavby č. 243/75 zo dňa 19.2.1975) usporiadať do začatia stavby - stavebných prác majetkoprávne vzťahy s doterajšími vlastníkami, čo nevykonal a čo v neskoršom období vyvolalo vlnu právnych sporov práve v dôsledku nesplnenia si uloženej povinnosti žalovaným, ktorému zrejme daný stav vyhovoval, pretože pozemky užíval bez akejkoľvek náhrady. S poukázaním na tú skutočnosť, že bezdôvodné obohatenie má objektívny charakter, pre ktorého vznik a povinnosť vyplatiť toto bezdôvodné obohatenie druhému účastníkovi je objektívnou povinnosťou,

pri zistení ktorej je potrebné ustáliť a zistiť len tú skutočnosť, že bezdôvodné obohatenie vzniklo (vid ustálenú judikatúru NS SR a odvolacieho súdu), s poukázaním na ustálenú prax pri vybavovaní a uznávaní nárokov vo vzťahu k iným subjektom poukazuje na tú skutočnosť, že rozpor s dobrými mravmi použitý bez jeho konkrétneho zistenia a špecifikácie je dovolacím dôvodom a odklonením od ustálenej právnej praxe rozhodovania dovolacích orgánov v podobných sporoch.

18. Žalobca na podporu svojej argumentácie poukázal na viacero rozhodnutí prvoinštančných súdov v obdobných veciach, s totožnou žalovanou stranou (rozsudky Okresného súdu Poprad sp. zn. 13C/54/2014, sp. zn. 8C/5/2018, sp. zn. 12C/30/2019 (potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/6/2023 z 12.10.2023), v ktorých súdy priznali žalobcom uplatnené nároky rovnaké, ako je teraz uplatnený nárok žalobcu.

19. Poukázal tiež na to, že senát Krajského súdu v Prešove v zložení JUDr. Branislav Breza, predseda senátu, sudcovia JUDr. Milan Majerník a JUDr. Anna Kovaľová v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 7Co/6/2023 proti rozsudku OS Poprad sp. zn. 12C/30/2019 nenašiel v konaní žalobcu rozpor s dobrými mravmi a následne senát rovnakého krajského súdu v Prešove v zložení doc. JUDr. Peter Molitoris, PhD. a členov senátu JUDr. Branislav Breza a JUDr. Milan Majerník v konaní sp. zn. 11Co/12/2023 mal pochybnosti o konaní žalobcu, ktoré by malo byť v rozpore s dobrými mravmi, resp. že prvostupňový súd sa nedostatočne vypořiadal s obranou žalovanej týkajúcej sa dobrých mravov. Takéto konanie označil za rozporné s princípom právnej istoty.

20. Napadnutý rozsudok navrhol zmeniť, žalobe v celom rozsahu vyhovieť a žalobcovi priznať náhradu trov celého konania v rozsahu 100%.

21. Žalovaná sa k odvolaniu nevyjadrila.

22. Odvolací súd vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

23. Žalobca v odvolaní namietal právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, pokiaľ ide o otázku rozporu konania žalobcu s dobrými mravmi. Poukázal v tejto súvislosti na skutočnosť, že aktuálny právny stav bol vyvolaný v prvom rade opomenutím povinností zo strany žalovanej, a na podporu svojej argumentácie označil niektoré súdne rozhodnutia týkajúce sa skutkovo a právne obdobných vecí žalovanej, v ktorých súdy na námietku rozporu uplatnenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia s dobrými mravmi neprihľadli (napr. rozsudky Okresného súdu Poprad sp. zn. 13C/54/2014, sp. zn. 8C/5/2018, sp. zn. 12C/30/2019 - potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/6/2023 zo dňa 12.10.2023, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/830/2014 z 30.9.2015).

24. Odvolací súd úvodom pripomína, že pri svojom rozhodovaní je viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP), čo znamená, že je oprávnený posudzovať len tie odvolateľom uplatnené odvolacie dôvody, vo vzťahu ku ktorým uviedol odvolaciu argumentáciu. Odvolací súd sa preto zaoberal len tými odvolacími námietkami a argumentmi žalobcu, ktoré boli pre rozhodnutie o odvolaní relevantné (napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/238/2008 zo dňa 30.11.2009).

25. Podľa § 387 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (odsek 2); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odsek 3).

26. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa, po obsahovej stránke, odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie (Najvyšší súd SR, sp. zn. 5Cdo/119/2024 z 30.9.2025).

27. S poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, pričom sa v celom rozsahu stotožnil s jeho odôvodnením. V súdnej veci odvolací súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie. Prvoinštančný súd venoval náležitú pozornosť zisteniu a posúdeniu všetkých rozhodných skutočností, dostatočne zistil skutkový stav a mal dostatočné podklady pre rozhodnutie vo veci. Dôvody, pre ktoré tak rozhodol správne a podrobne uviedol v odôvodnení rozhodnutia, s týmito dôvodmi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach na ne odkazuje.

28. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia odvolací súd uvádza, že prvoinštančný súd správne zamerlal svoju pozornosť na otázku posúdenia konania žalobcu z hľadiska jeho možného rozporu s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

29. Postup súdu podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka má miesto vo výnimočných situáciách, keď k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, ako je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenie iných potrieb, keď hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva), prípadne keď je zrejmé, že výkon práva vedie k neprijateľným dôsledkom prejavujúcim sa ako vo vzťahu medzi účastníkmi, tak na postavení niektorého z nich navonok (rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/2895/99 z 29.3.2001). Aplikácia ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka umožňuje zásah do výkonu už existujúceho práva vyplývajúceho z občianskoprávných vzťahov, nemôže ale viesť ku vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností, nemá totiž vlastnú normotvornú platnosť, keďže upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie iných ustanovení (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/144/2010). Konanie vykazujúce znaky úmyslu poškodiť druhého účastníka (ktoré by mohlo odporovať dobrým mravom) však nemožno vyvodzovať z okolností a dôvodov, z ktorých vyplýva vznik uplatneného nároku, ale iba z takých konkrétnych okolností, za akých bol žalovaný nárok uplatnený.

30. Odvolací súd prízvukuje, že na rozsah oprávnení dotknutého vlastníka zastavaného pozemku, z hľadiska posudzovania ich súladu s dobrými mravmi má zásadný vplyv zistenie, či si takéto práva odvodené zo zastavania pozemku uplatňuje pôvodný vlastník, alebo jeho právny nástupca, resp. či svoje nároky uplatňuje subjekt, ktorý vlastnícke právo k pozemku nadobudol odvodené až v čase, kedy už bol pozemok zastavaný (výnimkou je v tomto prípade dedič ako univerzálny právny nástupca pôvodného vlastníka). Uvedené má význam v súvislosti s odvolacím argumentom žalobcu, podľa ktorého žalovaná (resp. jej právny predchodca) sama spôsobila vznik sporov tohto typu, keďže bola povinná podľa vydaného stavebného povolenia (rozhodnutie o prípustnosti stavby č. 243/75 zo dňa 19.2.1975) usporiadať do začatia stavby/stavebných prác majetkovoprávne vzťahy s doterajšími vlastníkmi, čo nevykonala. Toto tvrdenie žalobcu je síce historicky pravdivé, no nemá priamy dopad na posúdenie použiteľnosti korektívy dobrých mravov na uplatnený nárok žalobcu. Namietané povinnosti štátu sa totiž týkali primárne pôvodných vlastníkov, pričom toto hľadisko žalovaná berie do úvahy aj pri postupnom majetkovoprávnom vyporiadavaní pozemkov podľa možností jej rozpočtu, ako to vyplýva z prednesov sporových strán a nimi predkladaných listinných dôkazov. Pre priznanie nároku, aký bol uplatnený aj v súdenom prípade je preto podľa odvolacieho súdu nutné trvať na požiadavke dôveryhodného zdôvodnenia, prečo nárok z bezdôvodného obohatenia prináleží aj žalobcovi, ktorý nie je pôvodným vlastníkom pozemkov.

31. Výkon práva v rozpore s dobrými mravmi znamená, že sa výkon práva ocitá v rozpore s uznávaným názorom majority spoločnosti, ktorá vo vzájomných vzťahoch určuje, aký má byť výkon práv, aby bol v súlade so základnými a všeobecne uznávanými a rešpektovanými zásadami mravného správania sa členov spoločnosti. Aby výkon určitého práva alebo povinnosti bol v rozpore s dobrými mravmi, musí nadobudnúť takú intenzitu, pri ktorej nastupuje zákonná sankcia, ktorá má za následok neplatnosť právneho úkonu (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/57/2005). Pri uplatnení takejto prípadnej sankcie je potrebné dbať na zachovanie ústavného princípu proporcionality v zmysle ktorej sa všetky základné práva a slobody chránia len v takej miere a rozsahu, pokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného základného práva a slobody, pričom rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom na určenie primeranosti obmedzenia každého základného práva a slobody.

32. V danej veci žalovaná v podstatnom tvrdila, že žalobca nadobudol predmetné pozemky „špekulatívne“, vďaka tomu, že stavba na nich stojaca je štátnou cestou I/18 a 534 Poprad. Z uvedeného vyplýva, že žalobca kúpnu zmluvou získal od pôvodného vlastníka pozemok zastavaný stavbou cestného telesa štátnej cesty, teda nadobudol nehnuteľnosti, ktorých rozsah užívania bol zásadne predurčený existujúcou stavbou komunikácie, z čoho vyplývala limitácia hodnoty takto zastavaného pozemku. Už v čase ich nadobudnutia si žalobca musel byť vedomý nielen toho, že do vlastníctva nadobudol pozemok s obmedzeným rozsahom práv, ale tiež toho, že ide o obmedzenie dlhodobé a trvalé.

33. Žalobca v odvolaní popiera, že by jeho cieľom pri nadobudnutí predmetného pozemku bola neprímeraná finančná výhoda. Upozorňuje na to, že investícia do nehnuteľnosti aj s úmyslom neskoršieho zisku nie je ničím protiprávnym. Tvrdí, že samotná skutočnosť, že žalobca vedel, že pozemok je trvalo zastavaný cestou, nie je dôvodom na odňatie právnej ochrany jeho nároku a sama osebe nevyklučuje možnosť priznať mu náhradu bezdôvodného obohatenia.

34. So žalobcom je možné súhlasiť, že v zásade kúpa a predaj nehnuteľností so ziskom je legitímna podnikateľská činnosť. Pokiaľ by šlo o štandardnú situáciu na trhu umožňujúcom zhodnotenie nehnuteľnosti, nešlo by o konanie contra bonos mores, ale o prirodzený prejav trhových mechanizmov. Situácia žalobcu sa však od bežného trhového správania odlišuje. Žalobca totiž nekúpil perspektívny pozemok s cieľom jeho výhodného zhodnotenia na voľnom trhu nehnuteľností, ale nadobudol pozemok trvalo zastavaný verejnou cestou, ktorý nemá a ani nebude mať využiteľnosť inak než pre vlastníka tejto stavby (štát). Inými slovami – pri štandardnej investícii do nehnuteľnosti investor očakáva zhodnotenie majetku alebo výnos z jeho užívania na základe trhových mechanizmov. V prejednávanej veci však žalobca „investoval“ do právneho problému, keďže pozemok celkom zrejme kúpil kvôli existujúcej právnej vade v podobe stavby cestného telesa. Kúpou pozemku pod existujúcou kľúčovou infraštruktúrou štátu podľa názoru odvolacieho súdu kupujúci ani potenciálne nevytvára žiadnu pridanú hodnotu, ale kalkuluje s tým, že štát (ako vlastník cesty) sa ocitne v núdzi, pretože cestu nemôže odstrániť ani premiestniť, a bude tak nútený platiť náhrady. Tento model správania nie je výkonom vlastníckeho práva v súlade s jeho účelom (držať, užívať, požívať plody), ale je nástrojom na systematické odčerpávanie verejných prostriedkov.

35. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 2.7.2019 vydané vo veci Jarkovský proti Slovenskej republike vedenej pod sp. zn. 4014/12, v bode 53. ktorého zdôraznil, že sťažovateľov nárok bol zamietnutý pre rozpor s dobrými mravmi vzhľadom na veľmi špecifické okolnosti prípadu, v rámci ktorých bolo zohľadňované aj dobrovoľné nadobudnutie majetku vlastníka s plným vedomím jeho stavu a uplatňovanie podobných nárokov v mnohých iných prípadoch, bez skutočnej snahy o úpravu vzťahu medzi vlastníctvom a užívaním. V uvedenom prípade ESLP dospel k záveru, že nič nenaznačuje tomu, že by aplikáciu § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka v posudzovanom prípade neumožňovali hlboké a pretrvávajúce rozpory v judikatúre. Čo sa týka porušenia článku 1 Protokolu č. 1 Dohovoru, k uvedenému ESLP uviedol, že v čase rozhodovania vnútroštátnych súdov už bol aspoň jeden podobný prípad, v ktorom súdy na všetkých stupňoch aplikovali § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda po celý čas konania bol úspech sťažovateľovej žaloby podmienený absenciou okolností rozporu s dobrými mravmi. Za týchto okolností nemožno tvrdiť, že sťažovateľ uplatňoval niečo iné, než špekulatívny občianskoprávny nárok bez legitímnej nádeje na úspech a teda nemal „majetok“ chránený Článkom 1 Protokolu č. 1. ESLP preto zvyšnú časť sťažnosti podľa tohto ustanovenia odmietol ako nezlučiteľnú ratione materiae s ustanoveniami Dohovoru. Vzhľadom na uvedené ESLP odmietol aj námietku podľa Článku 13 Dohovoru a sťažnosť vyhlásil za neprijateľnú. Tento záver neovplyvnila ani judikatúra, ktorá nasledovala po rozhodnutiach prijatých v posudzovanom prípade. Odvolací súd sa preto domnieva, že ak by súd takémuto konaniu poskytol ochranu, legalizoval by stav, kedy by jednotlivec profitoval z historickej záťaže spoločnosti spôsobom, ktorý je v rozpore so všeobecným chápaním spravodlivosti.

36. Podľa odvolacieho súdu teda napriek tomu, že nebolo v konaní zisťované, za akých podmienok a za akú kúpnu cenu žalobca predmetný pozemok nadobudol, všetky zistené skutočnosti v ich logickej štruktúre nasvedčujú tomu, že žalobca považoval kúpu predmetného pozemku za investičnú príležitosť spočívajúcu v očakávaní budúcej kompenzácie od štátu. Tomu napokon nasvedčuje aj prednes právneho zástupcu žalobcu na pojednávaní dňa 14.11.2024, ktorý uviedol, že pozemok nadobudol žalobca preto, lebo žalovaný ten pozemok nevysporiadal, ale tiež komunikácia žalobcu so žalovanou,

z ktorej vyplýva, že hoci žalobca nadobudol predmetný pozemok kúpou už v decembri 2010, snahu o majetkovoprávne vysporiadanie prejavil po prvý krát až v roku 2013. Žalobca neponúkol žiadne iné logické vysvetlenie, aký iný účel mohla mať kúpa takého pozemku pod frekventovanou cestou, ktorý nemohol plnohodnotne užívať ani zastávať, a ktorý nie je schopný generovať žiaden iný úžitok. Konanie žalobcu po kúpe (sústredené na opakované finančné nároky voči žalovanej) dáva za pravdu záveru, že išlo primárne o získavanie peňažných prostriedkov titulom obmedzenia vlastníctva. Také konanie nemožno považovať za bežnú podnikateľskú aktivitu.

37. Odvolací súd k tomu dodáva, že pokiaľ by jediným cieľom žalobcu bolo konečné majetkovoprávne vysporiadanie vzniknutej situácie, výkonom práva v súlade s dobrými by v prípade zlyhania mimosúdnych rokovaní bolo predovšetkým podanie žaloby podľa § 135c Občianskeho zákonníka, k čomu má žalobca legitímne právo, nie však opakovane (eventuálne aj do nekonečna) požadovať od žalovaného iba zaplatenie náhrady za tvrdený vznik bezdôvodného obohatenia.

38. V súvislosti so súdeným prípadom odvolací súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II.ÚS 389/09-20 z 26.11.2009, v ktorom ústavný súd v súvislosti s korektívom dobrých mravov v obdobnom prípade uviedol, že „... za podstatné v prejednávanej veci považoval to, že sťažovateľ v čase nadobudnutia pozemku vedel alebo mohol vedieť, že pozemok je zastavaný stavbou cesty. Uvedenú skutočnosť potom sťažovateľ zohľadnil alebo mohol zohľadniť aj pri dojednaní podstatných náležitostí zmluvy, na základe ktorej pozemok nadobudol, resp. pri samotnom rozhodovaní sa, či pozemok za daných podmienok má záujem nadobudnúť alebo nie. Ak sťažovateľ za týchto okolností vlastníctvo k pozemku nadobudol, táto okolnosť nemohla ostať bez následkov ani vo vzťahu k posudzovaniu jeho nároku z hľadiska jeho súladu, resp. rozporu s dobrými mravmi.“ Kontrolou ústavnosti teda prešiel postup súdu, ktorý obdobné nároky vlastníka pozemku na vydanie bezdôvodného obohatenia zastavaného stavbou zriadenou na jeho nehnuteľnosti preskúmal cez prizmu dobrých mravov, pričom ústavný súd sa v uvedenom prípade stotožnil s názorom všeobecných súdov v preskúmvanej veci, že vlastníci nehnuteľností, na ktorých bolo zriadené cestné teleso, predtým ako tieto nehnuteľnosti nadobudli do vlastníctva, vedeli o obmedzení svojich vlastníckych práv. V rovnakej súvislosti je potom možné poukázať aj na uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV.ÚS/592/2024 z 19.11.2024, alebo sp. zn. IV.ÚS/459/2024 z 24.9.2024.

39. Za opísaného stavu vyvoláva vymáhanie plnenia bezdôvodného obohatenia žalobcom v súdenom prípade u odvolacieho súdu presvedčenie o neprijateľných dôsledkoch prejavujúcich sa vo vzťahu medzi účastníkmi a tým o rozpore výkonu tohto žalobcom uplatneného práva s dobrými mravmi, z dôvodu ktorého odvolací súd uplatnenému nároku v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka nepovažoval sa dôvodné priznať súdnu ochranu. Tento odvolacím súdom prijatý záver nemožno v danej veci s poukazom na pripojenú judikatúru vôbec považovať za ojedinelý (porovnaj napríklad rozsudky Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/16/2019 z 18.2.2020, sp. zn. 10Co/104/2018 z 20.2.2020, sp. zn. 14Co/10/2022 z 13.12.2022, sp. zn. 22Co/51/2021 z 28.4.2022, sp. zn. 12Co/24/2023 z 23.11.2023, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9Cdo/312/2021 z 11.10.2023, sp. zn. 4Cdo/71/2023 zo 16.7.2024, sp. zn. 1Cdo/44/2024 z 30.9.2025 a iné).

40. V reflexii na námietky žalobcu týkajúce sa existencie aj inej rozhodovacej línie všeobecných súdov, či dokonca niektorých senátov tunajšieho krajského súdu, odvolací súd uvádza, že k otázke prípadného odklonu od skoršej rozhodovacej praxe napr. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/161/2023 z 28.11.2024 uviedol: „Je potrebné zdôrazniť, že hoci z legitímnych očakávaní v pomere k rozhodnutiam možno správne predpokladať určitú istotu strán konania, že o ich veci bude rozhodnuté obdobne ako vo veci skutkovo a právne podobnej, legitímne očakávania sa nedajú absolutizovať. Nemožno vždy nemennosť legitímne očakávať tam, kde je súdu daná právomoc zaujať nový názor v istej právnej otázke. Judikatúra je živý, v čase a živote spoločnosti sa vyvíjajúci organizmus. Je bežné a často aj žiaduce, keď súdy postupným vyhladávaním práva naplňajú novým obsahom existujúce pojmy.“

41. Názory na záväznosť rozhodnutí súdov rovnakého stupňa, či judikatúry vôbec ako aj návod na jej aplikáciu súdmi nižšieho stupňa nájdeme aj v skorších rozhodnutiach najvyššieho súdu, napr. v uznesení Najvyššieho súdu SR zo 14.5.2014 sp.zn. 7Cdo/136/2013, v ktorom sa uvádza, že „favorizácia inej právoplatne skončenej veci nemá v podmienkach Slovenskej republiky všeobecnú (precedenčnú) záväznosť, nemá v nepublikovanej podobe v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ani faktickú záväznosť pre iné – podobné prípady prejednávane súdmi, i keď v zložitých prípadoch

(hard case) ju možno ako odkazovú metódu (stare decisis) používať pri odôvodňovaní súdnych rozhodnutí“ (viď aj Bulletin Slovenskej advokácie 11/2016, JUDr. Moravčíková A., PhD., Judikatúra a pojem ustálená rozhodovacia prax, s. 27–32). Pokiaľ rozhodnutie publikované nebolo, o jeho judikatórnej záväznosti možno hovoriť až vtedy, keď v ňom formulovaný právny názor opakovane potvrdil najvyšší súd, kedy ide skutočne o ustálenú judikatúru, teda o názor najvyššieho súdu, nie iba o názor jedného senátu. V prípade predkladania predmetných rozhodnutí odvolacích súdov o takúto judikatúru, či ustálenú rozhodovaciu prax nejde. Nemôžu byť preto záväznými pre konanie a rozhodovanie v predmetnej veci. Tento záver o to viac platí pre rozhodnutia súdov nižšej inštancie.

42. Pokiaľ teda žalobca poukazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5Co/830/2014 z 30.9.2015, alebo na skoršie rozhodnutie senátu „7Co“ pod sp. zn. 7Co/6/2023 zo dňa 12.10.2023, na ktorom sa podieľali aj niektorí členovia senátu rozhodujúceho v teraz súdenej veci, je potrebné uviesť, že zatiaľ čo skoršie rozhodnutia, na ktoré žalobca poukazuje, boli založené na prioritnej ochrane vlastníckeho práva, v súčasnosti tento prístup naráža na recentnú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorá vniesla do problematiky pozemkov pod cestami prísnejší etický rozmer.

43. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. III.ÚS/46/2013-40 zo dňa 3.9.2013 vyslovil, že opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť okrem iného ovplyvnenie praxe nižších súdov judikatúrou najvyššieho súdu alebo ústavného súdu. Obdobne ústavný súd aproboval ako ústavne akceptovateľný právny záver najvyššieho súdu, ktorý nevidel porušenie princípu legitímnych očakávaní v tom, že všeobecné súdy rozhodli skutkovo a právne takmer identickú vec medzi totožnými stranami sporu rozdielne, avšak rešpektujúc ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít (II.ÚS/352/2025 z 11.6. 2025).

44. Z týchto dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby v celom rozsahu ako vecne správny postupom podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP.

45. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobca v odvolacom konaní úspešný nebol. V odvolacom konaní bola v celom rozsahu úspešná žalovaná, ktorej však v tomto štádiu konania žiadne trovy nevznikli.

46. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).